

**UCHWAŁA NR XXXVIII/237/2017
RADY GMINY GAĆ**

z dnia 28 grudnia 2017 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie na lata 2018 - 2022**

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie na lata 2018 - 2022**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), oraz art. 110 ust.10 i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.), oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 z późn. zm.) Rada Gminy w Gaci uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjąć Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018 - 2022 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały

§ 2.

Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gać.

§ 3.

Z dniem wejścia niniejszej uchwały traci moc Uchwała Nr VIII/41/2011 Rady Gminy w Gaci z dnia 31 marca 2011r. w sprawie uchwalenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Łowicki
Lesław Stańko

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXXVIII/237/2017

Rady Gminy Gać

z dnia 28 grudnia 2017 r.

PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
DLA GMINY GAĆ

I. WIADOMOŚCI OGÓLNE

1. Podstawa prawna Programu

· Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r.

· Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 z późn. zm.).

· Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.)

· Ustawa z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 930 z późn. zm.)

· Uchwała nr VI/24/2011 Rady Gminy w Gaci z dnia 27 stycznia 2011r w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2017.

2. Definicja i rodzaje przemocy

Rodzina jest podstawową i niezastąpioną grupą, jedynym i niepowtarzalnym środowiskiem kształującym osobowość, system wartości, poglądy oraz styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu.

W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu.

Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, dając o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Według definicji zawartej w art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, **przemoc** to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 (członek rodziny – osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks Karny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Najczęściej występujące formy przemocy to:

Przemoc fizyczna - popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.

Przemoc psychiczna - wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.

Przemoc seksualna - wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, itp.

Przemoc ekonomiczna - odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.

W oparciu o liczne badania, prowadzone w ostatnich latach możemy wyróżnić pewne cechy wspólne rodzin wysokiego ryzyka przemocy, należą do nich:

- wzrastanie w atmosferze przemocy i autorytarnego rygoryzmu,
- specyficzne cechy osobowości sprawców (przede wszystkim osobowość sztywna, autorytarna, kompulsywnie skoncentrowana na kontrolowaniu otoczenia, z drugiej zaś strony -osobowość niedojrzała, mająca wyraźne problemy z umiejętnością kontroli emocji),
- społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy (subkultura gwałtu),
- uzależnienia,
- wzrost stresów sytuacyjnych, np. bezrobocie, problemy finansowe, problemy wychowawcze, długotrwałe konflikty małżeńskie, choroby, nieprzewidziane zdarzenia losowe.

Próbą podjęcia celowych, zamierzonych oraz jednolitych działań na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015r., poz. 1390 z późn. zm.). Ustawa ta została uchwalona „w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie”. W ten sposób zrobiony został pierwszy krok ku podniesieniu świadomości społecznej w zakresie zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie. Nadano działaniom z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie ramy prawne, podnoszące tym samym rangę zadań realizowanych przez instytucje rządowe, samorządowe i pozarządowe.

Pomimo tego, iż przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania, to zdaniem specjalistów rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych. Wymaga on podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania, którego realizacja powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2022 jest realizacją Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015r., poz. 1390 z późn. zm.), zgodnie z którą do zadań własnych gminy należy opracowywanie programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Program jest skierowany nie tylko do różnego rodzaju służb społecznych, instytucji czy organizacji pozarządowych, ale także do lokalnej społeczności Gminy Gać oraz do wszystkich tych, którzy na co dzień są świadkami przemocy, doznają przemocy lub też ją stosują.

Celem programu, do osiągnięcia którego ma pośrednio przyczynić się realizacja zadań zaplanowanych w programie, jest ograniczenie skali problemu i skutków przemocy domowej.

Cele zawarte w programie odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie.

Zakładając, że niniejszy program będzie stanowił wspólny, strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie realizowany wielopoziomowo przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, oczekuje się, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących mu innych zjawisk patologicznych oraz poprawy kondycji rodzin z Gminy Gać.

II DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY GAĆ

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie diagnozy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Procedura „Niebieskie Karty” to instytucjonalne narzędzie służące do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Procedura rozpoczyna się w momencie wypełnienia formularza „Niebieska Karta A” przez policjanta, pracownika socjalnego, przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawiciela ochrony zdrowia lub oświaty w momencie zaistnienia podejrzenia przemocy w rodzinie. Na terenie gminy Gać procedura „Niebieskie Karty” w ubiegłych latach kształtowała się następująco:

Dane dot. procedury „Niebieskie Karty” w gminie Gać		2015 rok	2016 rok
Liczba Niebieskich Kart A RAZEM		8	6
w tym, sporządzonych przez:	pomoc społeczną	0	0
	policję	7	6
	oświatę	0	0
	służbę zdrowia	1	0
	GKRPA	0	0
Liczba przekazanych przez ZI/GR zawiadomień do organów ścigania (policji, prokuratury) o popełnieniu przestępstwa w związku z użyciem przemocy w rodzinie		0	0

Zespół Interdyscyplinarny diagnozował problem przemocy oraz objął swoim wsparciem i interwencją następującą liczbę mieszkańców gminy Gać.

Diagnozowanie problemu przemocy wobec:	2015 rok	2016 rok
kobiet	12	9
W tym starszych	0	2
niepełnosprawnych	2	1
mężczyzn	7	12
w tym: osób starszych	0	1
niepełnosprawnych	0	0
Dzieci	9	4
w tym niepełnosprawnych	0	0
Razem :	28	25
Liczba rodzin:	8	6

W 2015 r. procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto w 8 Rodzinach, natomiast w 2016 r. w 3 rodzinach. Szczegółowy przekrój demograficzny tych procedur obrazują poniższe tabele:

Osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie	2015 rok	2016 rok
kobiety	12	9
mężczyźni	0	1
dzieci	9	4
Osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie	2015 rok	2016 rok
kobiety	0	0
mężczyźni	8	6

Dane te potwierdzają, że zdecydowanie częściej podejrzenie o dotknięciu przemocą w rodzinie dotyczy kobiet, natomiast najczęściej osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy w rodzinie są mężczyźni.

Analiza Niebieskich Kart wskazuje, że najczęściej występującymi rodzajami przemocy jest przemoc fizyczna i psychiczna.

W celu rozwiązania problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w imieniu członków Zespołu powołuje grupy robocze, działające w celu rozwiązania problemów związanych z indywidualnymi przypadkami wystąpienia przemocy w rodzinie. Członkami grup roboczych mogą być członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego lub inni pracownicy instytucji, z którymi Wójt Gminy Gać podpisał porozumienie o współpracy w Zespole Interdyscyplinarnym.

W 2015 powołano 8 Grup roboczych, które spotkały się 52 razy. W 2016 roku grup roboczych powołano 6, które spotkały się 25 razy.

Zapewnienie wsparcia rodzinom uwikłanym w przemoc i przeszkody w skuteczności tego wsparcia zobrazować mogą liczbowe dane dotyczące udzielanej pomocy prawnej i psychologicznej dla tych rodzin.

Katalog udzielanej pomocy osobom doznającym przemocy	2015	2016
Wskazanie na możliwość skorzystania z pomocy specjalistycznej	12	9
Liczba osób, które skorzystały z indywidualnych konsultacji z psychologiem	12	9
Liczba osób, które skorzystały z konsultacji z prawnikiem	0	2
Liczba osób, które skorzystały z indywidualnych konsultacji z terapeutami pracy z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi	8	0
Działania pomocowe i interwencyjne skierowane do osób stosujących przemoc	2015	2016
Zalecane konsultacje z psychologiem/terapeutą	8	6
Liczba osób, które skorzystały z indywidualnych konsultacji z psychologiem	2	2
Liczba osób, które skorzystały z konsultacji z prawnikiem	0	0
Liczba osób, które skorzystały z indywidualnych konsultacji z terapeutami pracy z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi	0	2

Dane te potwierdzają fakt, że osoby uwikłane w zjawisko przemocy wykazują duże opory dotyczące możliwości skorzystania z pomocy psychologicznej, krótkotrwale korzystając z takiego wsparcia, a osoby podejrzane o stosowanie przemocy niechętnie podejmują zobowiązania, co do uczestnictwa w spotkaniach ze specjalistami. Do tej pory na terenie gminy nie powstała grupa korekcyjno - edukacyjna dla sprawców przemocy.

III. WSTĘPNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

1. Założenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i profesjonalnej pomocy;
- za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy;
- nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka;
- nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej;
- zrozumienie reakcji ofiary;
- podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy.

2. Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej i ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności:

- tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne;
- opracowywanie i realizacja Gminnego Programu przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych.

3. Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy

Lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie - zespół instytucji w środowisku lokalnym działających na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy, wraz z ich potencjałem kadrowym, kompetencyjnym, wiedzą i umiejętnościami, instrumentami pomocy i wsparcia, procedurami postępowania, zasobami rzeczowymi i finansowymi, wzajemnie ze sobą współpracujących w sposób skoordynowany.

Elementy lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- zasoby instytucjonalne - instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie wraz z potencjałem organizacyjnym;
- zasoby ludzkie - specjaliści z różnych dziedzin;
- instrumenty pomocowe i sieć wsparcia;
- Zespół Interdyscyplinarny o znaczeniu strategicznym i zadaniowym;
- diagnoza zjawiska przemocy w środowisku lokalnym - skala problemu, mapa zasobów i potrzeb;
- niniejszy Program.

4. Cele tworzenia i rozwijania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy rodzinie:

- ograniczenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie;
- podniesienie skuteczności interwencji wobec problemu przemocy;
- rozwój oferty pomocowej dla rodzin uwikłanych w przemoc;
- integracja działań instytucji wobec problemu przemocy w rodzinie;
- rozwój wiedzy, kompetencji, umiejętności reagowania wobec problemu przemocy;
- podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie.

IV. ZASOBY GMINY GAĆ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

1. Zasoby instytucjonalne Gminy:

- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gaci;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gaci;
- Placówki oświatowe;
- Placówki ochrony zdrowia;
- Organizacje pozarządowe i instytucje kościelne;

2. Mocne strony

- dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny;
- znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami;
- dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi;
- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;

3. Słabe strony

- niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy;
- brak wypracowanych systemów wspomaganie działań profilaktycznych;
- brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą.

4. Zagrożenia

- słaba kondycja ekonomiczna rodzin,
- negatywne wzorce zachowań społecznych,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin,
- problemy alkoholowe członków rodzin.

V. KIERUNKI DZIAŁAŃ

- budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy;
  - powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego;
  - diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Gać;
  - tworzenie strategii interwencyjnych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie;
  - budowanie systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie;
  - kształtowanie postaw społeczności lokalnej wolnych od przemocy:
- działania edukacyjne,
  - działania profilaktyczne,
  - działania informacyjne.
    - profesjonalizacja kadr związanych z pracą w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
    - dostosowywanie działań programu w zakresie interwencji, informacji, edukacji, budowania systemu i działań Zespołu Interdyscyplinarnego do projektowanych zmian w przepisach prawnych;

VI. CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- skuteczne i efektywne zwalczanie przemocy w rodzinie;
- zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i skutecznej pomocy;
- zapewnienie interdyscyplinarnych szkoleń dla służb zajmujących się problemem przemocy;
- zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno-edukacyjne.

VIII. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2022, będzie realizowany na terenie Gminy Gać.

Wdrażanie programu rozpocznie się po jego uchwaleniu przez Radę Gminy Gać i będzie kontynuowany do 2022 roku. Zadania zaplanowane do realizacji w ramach programu będą wdrażane w formie ciągłej.

IX. FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochron Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Gać są:

- środki własne gminy, będące w budżecie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaci na realizację zadań przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

- dotacje celowe z Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego na realizację zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- środki unijne.

X. Monitoring i Sprawozdawczość

Monitoringiem zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny. Przewodniczący Zespołu składa corocznie sprawozdanie z wykonanych zadań Wójtowi Gminy Gać do 31 marca, w tym na podstawie danych statystycznych uzyskanych od realizatorów procedury „Niebieskie Karty”.

Monitorowanie działalności będzie dokonane poprzez analizę następujących wskaźników:

1. liczba rodzin korzystających z pomocy ops;
2. liczba prowadzonych przez Zespół procedur „Niebieskie Karty” oraz zgłoszonych formularzy Niebieska Karta A;
3. liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”;
4. liczba nietrzeźwych sprawców przemocy
5. liczba osób dotkniętych przemocą, osób stosujących przemoc oraz świadków przemocy w rodzinie;
6. liczba osób skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym;
7. liczba osób kierowanych do GKRPA.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Łukasz
Lesław Stańko